MAR DEL NORTE
MAR DEL ZVR
SEPTENTRIO
MERIDIES
ORIENS
OCCIDENS
DE COSTARICA
AUDIENCIA DE GUATEMALA
VERAGVA
TIERRA FIRMA
CARTAGENA
GOVERNACION DE SANCTA MARTHA
NVEVO REYNO DE GRANADA
GOVERNACION DE POPAYAN
TERRA FIRMA et NOVUM REGNUM GRANATENSE et POPAYAN
Amstelodami Guilelmus Blaeuw excudit
Linea Æquinoctialis

konijnen, ende ander wilt, insonderheyt op 't grootste, dat goede fruyten heeft, ende is overvloedigh van allerhande lijf-tocht, ende goede visch in zee. De peerlen daer omtrent gevischt, sijn de grootste geweest die men in al dat gewest ooit heeft gevonden.

CARTAGENA.

Naem. Cartagena, welck den naem na sijn hooft-stadt heeft, leght op de kuste van de noord-zee, hebbende in de lengte, oost en west van Rio Grande, ofte de la Magdalena, tot aen de riviere Darien in de Golfo de Vraba
Palen. 80 leguen, ende oock soo veel in de breedte noord ende zuyden, van de noord-zee af tot aen de palen van Neuvo Reyno de Granada. Het is hoogh ende berghachtigh landt, vol heuvelen ende valleyen, alwaer seer
Aert. groote ende hooge boomen wassen; 't is 'er seer vochtigh door den gestadigen regen, soo dat de zaden van Spanjen daer niet wel willen wassen, nochte oock de tarwe rijp worden. Op eenige bergen van dit gouvernement vallen veelderhande harsten ende aromatique gummen, ende andere liqueuren, die sy uyt de boomen weten te trecken: groote abundantie van draeckenbloed, ende balsemen van seer excellenten reuck ende sonderlinge kracht. Men heeft daer overvloedt van visch, fruyten, ende allerhande eetbare waren; daer valt oock lange peper, veel scherper als den Oost-Indischen, ende oock lieflijcker van reuck ende smaeck als de gemeyne Brasilie-peper: weynigh goudts wordt daer gevonden, en alleen in eenige doch weynige plaetsen. In het landt onthouden haer veel tigeren, slangen, ende andere wreede, felle, verslindende ende schadelijcke dieren. De ingeborene van 't land waren seer strijt-baer, ende gebruyckten fenijn aen haer pijlen, soo dat sy veel Spanjaerden dooden, doch sijn over lang meest al van de Spanjaerden uyt-geroeyt ende vernielt.

Cartagena. Cartagena, de hooft-stadt van dese provincie, heeft haren naem van de stadt Cartagena in Spanjen, door de groote gelijckheydt die is tusschen de havenen van beyde dese plaetsen: leght aen de noordt-zee, de Gouverneur van de provincie woont daer, beneffens andere officiers van de Koning; daer is een cathedrale kercke, wiens Bisschop suffragaen is van dien van Neuvo Reyno. Dese stadt was eerst gebouwt in den jare 1532, by Pedro de Heredia geboren van Madrid; welck met groote moeyte ende listigheydt een deel van 't landt bevredichde, alsoo de inwoonders seer stout ende strijtbaer waren, soo wel vrouwen als mans; men heeft gesien dat een vrou van achtien jaren acht Spanjaerden doode met hare pijlen, eermense konde verneesteren. De inwoonders sijn rijck geworden door de groote schip-vaert die daer is op Spanjen, ende de vlote van Terra Firma die daer somtijts over-wintert; doch sonderling door de schat die de groote rivier Magdalena afkomt, uyt Neuvo Reyno de Granada. In 't jaer 1585 wierdse ingenomen by de Engelschen, onder 't beleyt van Sir Francis Draeck, hy verbrande een deel, en rantsoeneerde de reste voor hondert ende tien duysent ducaten. In dese provincie van Cartagena sijn noch eenige kleynder stedekens, als S'. Iago de Tolu, la Villa de Maria, Santa Cruz de Mopox. La Baranca de Malambo is een tol-huys.

S'. MARTHA.

Groote. De provincie van Santa Martha leght vervolgens op de kuste van Terra Firma, heeft in de lengte 70
Aert. leguen, ende oock soo veel in de breedte. De gestalte des luchts van dese provincie is heet omtrent de zeekuste, maer binnen 's landts koudt. Van de stadt Santa Martha af tot het beginsel van de bergen, welck sijn drie leguen weeghs, is het vlack landt: 't geberghte is seer steenachtigh, onvruchtbaer voor weyden, sonder vruchten ofte boomen, ende daer vallen veel rivieren af: op de vlacke velden verdrooght het gras, ende 't gesaeyde wordt verdorven wanneer de brises te seer waeyen, waer door men dickwils groote schade ende gebreck komt te lijden. De oranje-boomen, lijmen, limoenen, granaten, ende druyven, willen daer tamelijck wel wassen. Men heeft daer Guayavas, Platanos, ende andere diergelijcke vruchten van den lande: van Castilien sijn daer gebracht latuwe, radijsen, ende andere lof ende moes-kruyden, welcke daer wel wassen, als mede meloenen, pompoenen ende comcommeren. Daer sijn veel hoenderen van Castilien, duyven, perdrijsen ende konijnen; men vint daer oock tigeren, leeuwen ende beiren. 't Landt is vruchtbaer van Maiz ende Batatas wortelen. De Yuca die hier wast mach gegeten worden sonder gevaer, daerse in de eylanden ende elders als fenijn wordt gehouden. In Buritaca sijn goudtmijnen, ende in Tairona menichte kostelijcke gesteenten, dienstigh tegen diversche gebreken, als bloeden, graveel, &c. oock marmoren, jaspis, porphyren, ende eenige goudt-mijnen. Een half legue van Santa Martha sijn veel gemaeckte sout-pannen, daer de Indianen seer goedt sout maken, met welck 't gantsche landt daer omtrent wordt voor-sien. De ingeborene Indianen sijn dispooft, goet van verstant, quaet van aert, ende seer hooghmoedigh: worden gegouverneert by haer Caziquen, strijden met bogen ende fenijnige pijlen; kleeden haer met mantels van kottoen, geschildert met diversche kouleuren. daer is veel volcks, ende sijn met de Spanjaerden noch meest in oorloge; waer door sy geen volkomen meesters hebben konnen worden van de rijcke provincie Tayrona, hoewel 't veel volcks gekost heeft.

De voornaemste stadt, ende daer dit Gouvernement *Hooft-*
den naem van voert, is Santa Martha; gebouwt aen *stadt*
een seer gesont quartier, by den oever van de zee, ende *S. Martha.*
heeft een seer goede ende groote haven, wel beschut, ende goede ancker-grondt, oock sonderlinge fraeye gelegentheydt om de schepen over te halen, is een half legue breedt: tegen over de stadt heeft sy eenen grooten bergh, welck haer dient voor beschut, heeft goede diepte, sonder klippen ofte drooghten; haer inkomen is naer 't westen, met abondantie van versch water ende hout. Daer pleegh eertijdts veel volcks te woonen, dan is nu seer afgenomen, ende bynaer verlaten, door dien de vloten van Spanjen daer niet meer aen komen, gelijck sy plegen.

Teneriffe is een andere stadt van dit Gouvernement *Andere*
gelegen aen den oever van de groote rivier Magdalena, *steden.*
40 leguen van Santa Martha naer 't zuyt-westen. Tamalameque ofte Villa de las Palmas, 75 leguen van Santa Martha naer 't zuyden, ende 20 leguen van Teneriffe voorschreven. Ciudad de los Reyes, in de valleye van Vpari, 50 leguen van Santa Martha naer het zuyd-oosten, leght by een groote ende machtige riviere, die sy noemen Guatapori.

Ocanna, welck eerst genaemt wiert Santa Ana, is een stedeken ende binnen-landtsche haven. La Ramada, eertijts genaemt Neuva Salamanca, 14 leguen van Santa Martha naer 't oosten, ende acht van Rio de la Hacha, aen de voet van de Sierras Nevadas, inde valleye Vpari; daer is soo veel koper, als steen.

De stadt Rio de la Hacha, wiert eerst genaemt nostra Señora de las Nieves, ende daer naer de los Remedios, leght aen de zee, 30 leguen van Santa Martha naer 't oosten, 60 van Coro naer 't westen, tusschen het Gouvernement van Venezuele ende van Santa Martha, zuyden en noorden van Cabo de la Vela.

NIEU-

TERRA FIRMA,

NOVA GRANADA, en POPAYAN.

PANAMA.

Terra Firma. DE provincie Panama is niet groot, door dien de Audientie haer alleen daer onthoudt om de vloten af te veerdigen, ende recht te doen aen de koop-lieden die gaen ende komen van Peru;
Groote. heeft in de lengte oost ende west by de negentigh leguen; inde breedte van de zuydt-zee tot de noordt-zee, op het breedste sestich leguen; ende op 't smalste tusschen Nombre de Dios, ofte Puerto Belo, ende de stad Panama, 18 leguen.
Aert. Is meest rouw ende berghachtich lant, vol moerasschen; waer door de lucht uyter-maten ongesont is. 't Land is niet seer vruchtbaer, ende ontbreeckt vele dingen, om dat daer niet en wast dan Maiz, ende dat weynigh: doch sijn daer goede weyden voor 't vee, (te weten, stieren en koeyen) soo dat het selve daer seer vermenichfuldight. Eertijdts wasser menichte van verckens, welcke de ingeborene wisten te vangen, met het aen-steken van 't gras op 't veldt, jagende die alsoo in hare netten, gemaeckt van seker kruyd welck sy noemen Nequen; nu sijnder soo weynige, dat de Spanjaerden klagen dat het speck daer seer dier is. Men heeft daer fayfanten, tortel-duyven, en ander gevogelte, tot noodtdruft van de menschen: goede visch in de rivieren ende in de zee; in de rivieren vindtmen oock crocodilen. 't Geboomte houdt sijn bladeren meest het gantsche jaer door, met weynigh vruchten; op welck sich onthouden diversche soorten van wilde katten: men heeft daer oock van dat gedierte, welck sijn jongen, soo lange als die kleyn sijn, in een sack aen 't lijf draeght, loopende ende springende daer mede, sonder dat sy haer konnen ontvallen, oft datmense sien kan: dit gedierte komt des nachts inde huysen om de hoenderen te stelen. Onder dit gebiedt worden veel kleyne provincien begrepen. De eerste daer de Spanjaerden begonnen profijt uyt te trecken, ende vriendtschap vonden, was Careta, 30 leguen van Darien, ende Acla vijf voorder. Het land is daer berghachtigh gelijck als Darien, doch gesonder; ende in veel gewesten deser provincien wierdt veel gouds gevonden. Naest Acla, leydt Comagre, waer het vlack landt begint, ende was van daer voort seer wel bewoont, de Spanjaerden noemden dit gantsch quartier tot Peruquete toe, Cueba; en de aen-leggende landen Behetrias. Gelijck dese provincie ofte audientie kleyn is, ende de in-geborene van den lande seer deerlijck vernielt, sijn daer nu maer drie steden by de Spanjaerden bewoont, Panama, Puerto Belo, ende Nata.

Steden. De stadt Panama, daer van dese provincie den
Panama. naem heeft, leydt op de kuste van de zuydt-zee, is kleyn van begrijp, seer ongesondt, oock qualijck gebouwt; maer altijdts wel voor-sien van allerhande lijf-tocht. Daer wordt een grooten ende seer rijcken handel gedreven, door dien daer van de kusten van Peru ende Chili, ende elders uyt de zuyd-zee, aenkomen de schepen ende barcken met goudt, silver, ende andere koopmanschappen; ende over de noordzee, allerhande goederen van Europa, die uyt Spanjen met de vlote op Terra Firma worden gebracht te Puerto Belo, ende van daer te lande, ofte langs de riviere Chagre, naer dese stadt, om van hier naer Peru, ende vele andere plaetsen aen de zuydt-zee gelegen, af-gescheept te worden. Neffens de Koninghlijcke Audientie, resideren hier mede de ontfangers van des Konings tollen ende andere in-komsten; daer is een Cathedrale kercke, wiens Bisschop suffragaen is van den Aertz-bisschop van Los Reyes, ofte Lima.

De tweede stadt van dese provincie was genaemt *Nombre*
Nombre de Dios, nu geruineert, ende verleght op *de Dios.*
Puerto Belo; de spaensche klaeghden over de ongesontheyd van dese plaetse; 't volck welck daer gestorven is, is ontelbaer; is evenwel lange blijven staen, alleen om de goetheydt van de haven. De stadt van Panama is achtien leguen van hier, de wegen derwaerts sijn wonder quaet, nochtans wordt al 't silver door dese wegh gebracht naer Nombre de Dios, soo wel K. M^ts. Thresoor, als van particulieren: insgelijcks het meestendeel van de koopmanschappen die naer Peru worden gevoert, worden naer de riviere Chagre gebracht, welck is ontrent achtien leguen van dese stadt, ende daer langs op-gebracht tot een herberge, ofte loodge genaemt Venta de Cruzes, vijf leguen van Panama, ende soo voorts te lande met muylen. Dese stadt is door het bevel van den Koning Philippus de tweede, met advijs van de President ende Raden van Indien gedepopuleert, ende verleght naer Puerto Belo.

Puerto Belo legt vijf leguen van Nombre de Dios na *Puerto*
het westen, is een seer bequame haven, waer veel sche- *Belo.*
pen konnen leggen, heeft goede ancker-gront; dicht by strandt vijf ofte ses vadem waters: daer sijn twaelf kleyne rivierkens ofte beeken; die tot dese haven behooren, ende al in een komen; soo dat de vlote tot allen tijden haer van versch water kan versien. Oock is in dese plaets veel houts om schepen te timmeren, ende steen om ballast in te nemen. De koopmanschappen worden van dese plaetse naer Panama gevoert door twee wegen; den eenen te lande, door een wegh die veel bequamer is als die van Nombre de Dios was; den anderen langs de zee tot de riviere Chagre, ende dan de riviere op tot Venta de Cruzes, ende van daer voorts te lande naer Panama.

Sant Iago de Nata is een stedeken ofte vlecke gele- *Nata.*
gen dertigh ofte een-en-dertigh leguen van de stadt Panama naer 't westen, op de kuste van de zuyd-zee.

De principaelste rivier van dese provincie is die *Rivieren.*
voornoemde Chagre. Aen de zuyd-zee heeft men de riviere Chiepo, by welckers oorsprong eertijdts veel goudts is gevonden. Daer leght noch een ander rivier beoosten Panama, die sy noemen Rio de las Balsas, daer seer goet hout valt, om barcken ende schepen van te timmeren. De riviere Darien leght in 't innerste van de Golfo die de Spanjaerden noemen de Vraba, ende is de scheyding tusschen de provincie ofte audientie van Panama, ende de provincie van Cartagena.

Langs de kuste leggen diversche kleyne eylanden. *Eylanden.*
Op de noord-sijde, de Cattiva, welck sijn lage eylanden, ende vol geboomte. Die van Comagre, leggen gelijcks 't water. De Pinos, is hoogh en ront, niet verre van 't vaste landt. Aen de zuydt-sijde, ende in de zuyd-zee leght Taboga, vijf leguen van Panama; 12 vorder leggen de eylanden de las Perlas, sijn twee groote eylanden, del Rio en Tararequi, met vele kleyne daerom, ende worden genoemt Islas de las Perlas, door dien eertijdts daer omtrent seer vele ende groote peerlen wierden gevischt. Daer waren oock seer veel harten,

scan 0M010445